

Esetkonferencia a gyakorlatban

(Tolna Megye Módszertani Gyermekjóléti
Központjának ajánlása)

Szekszárd
2010.

Tanulmányt készítette: Szabó Aliz
Balogh Adrien
Kertész Sándor

Lektorálta: Tolácziné Varga Zsuzsanna

Kiadja: Humánszolgáltató Központ Megyei Módszertani
Gyermejjóléti Központja Szekszárd
Felelős kiadó: Papp Győző igazgató

Szekszárd, 2010.

Tartalomjegyzék

Ajánlás – Tolácziné Varga Zsuzsanna

I. Bevezetés

1. A család
2. Esetkonferencia, a jogszabályi háttér meghatározásával
3. Jelzőrendszerről részletesen
4. Esetmegbeszélések formái
5. Néhány gondolat a kommunikációról

II. Kutatás

1. Kutatás témája
2. Módszertan
3. Szempontsor
4. Kutatás időpontja
5. Eredménye, konklúzió

III. Esetkonferencia a gyermekjóléti alapellátó rendszer munkájában

1. Esetkonferencia célja és feladata
2. Esetkonferencia gyakorlata
 - a, Előkészületek
 - b, Meghívás
 - c, Tárgyi feltételek
 - d, Személyi feltételek
 - e, Esetkonferencia menete
 - f, Feljegyzés, rögzítés, küldés
 - g, Megállapodás
 - h, Után követés
3. Kizáró okok

IV. Mellékletek

V. Ajánlott irodalmak

I. Bevezetés

A gyakorlatban végzett munkánk során folyamatosan visszatérő problémát okozott a családokkal való megfelelő együttműködés nehézsége, mely elsősorban a nem hatékony kommunikációból fakadt. A család által hozott problémákra egy adott kereten belül próbáltunk segítséget kínálni, kis mértékben figyelembe véve a családdal egyéb módon kapcsolatban álló társszervekkel. Munkánk során rengeteg negatív tapasztalatot szereztünk, egyedül éreztük magunkat a család nagy hajójában, sok esetben a családtagok „mintha ellenünk lenne” érzésével kellett szembe néznünk. A törvény által előírt lehetőségek alkalmazása során az esetkonferenciát egy remek lehetőségnek éreztük több okból kifolyólag is. Lehetőség a világos, nyílt kommunikációra, pontos probléma meghatározásra. Lehetőség a társszakmák megismerésére, személyes kapcsolatok kialakítására, feladatok megosztására. Lehetőség arra, hogy érezzük nem csak mi vagyunk egyedül a családért, hogy nem csak mi vagyunk, akik a családon belül csak és kizárólag a gyermek érdekét tartjuk szem előtt, sok esetben a szülők érdekeit háttérbe szorítva. Egyszóval az esetkonferencia olyan lehetőséget biztosít a családgondozás során, mellyel az interprofesszionális együttműködés képes megvalósulni.

Tanulmányunkban igyekeztünk kitérni minden olyan fontosabb információra is, mely a konferencia megfelelő szervezéséhez, a tárgyaláshoz és az utánkövetéshez szükség lehet. Ezen információk közé tartozik a család, a kommunikáció, a törvény által előírt esetmegbeszélések és a jelzőrendszeri tagok. A tanulmány második felében egy kutatás eredményei olvashatóak. Annak érdekében végeztük el ezt a felmérést, hogy nem csak azt mutassuk be, hogy most hogy gondoljuk a gyakorlatban kivitelezni egy jól átgondolt esetkonferenciát, hanem azt is szeretnénk volna érzékeltetni, hogy nem volt ez mindig így a gyakorlati munkánk során, hogy nekünk is fejlődnünk kellett, nyitni egy új munkamódszer felé. A harmadik részben sok gyakorlati útmutatót fogalmaztunk meg, melynek célja, hogy magát a tanulmányt a gyakorlat során úgy lehessen alkalmazni, mint egy útmutatót, mint ahogy a kiránduláskor a térképet, vagy a város nevezetességeit bemutató anyagot. A dolgozat mellékletében szerepel, található az összes – jelenleg – alkalmazott dokumentáció, melynek mintáit felhasználva, a saját kedvükre alakíthatnak a munkatársak a települések, azaz a helyi és az egyéni igények szerint.

1. A család fogalma

Fontosnak tartottuk, hogy a család meghatározásáról is írjunk több-kevesebb gondolatot a tanulmányunk elejére, mivel a család szó hallatán mindig egy meghitt, szűk körű emberi közösség képe jelenik meg a szemünk előtt.

Lényeges az alábbiak ismerete a családgondozó számára, annak érdekében, hogy tudja követni a családon belül létező kommunikációt, a családnak a környezetével való kapcsolatát – kommunikáció formáját. Lényeges ez abból a szempontból, hogy a család elakadása esetén tudja a családgondozó, az azonnali beavatkozás milyenségét, mértékét s meg tudja tenni a szükséges lépéseket, mely lépések lehetnek mediáció, vagy az alábbi tanulmányban részletezett esetkonferencia. Bármelyik megoldási lehetőséget választja a családgondozó, szakemberként az alábbi általános ismeretekkel is rendelkeznie kell a megfelelő esetvezetés érdekében.

A család fogalma az évek során sokat változott: a társadalmi és gazdasági hatások következtében, de jelentését továbbra is áthatja a feltétel nélküli szeretet. Az Egyetemes Emberi Jogok Nyilatkozata alapján: „A lehető legmesszebbmenő védelem és támogatás illeti meg a családot, a társadalom természetes és alapvető csoportos egységét, különösen azért, mert biztosítja annak a fennmaradását, és gondozza és neveli a magukról gondoskodni nem tudó gyermekeket” (ENSZ 1949 10. o.).

Mérei Ferenc családfogalma a marxista gondolatokra épül, melyet kiegészít számos faktorral: „a család a legelemibb, áttekinthető, férfiak és nők, felnőttek és gyermekek biológiai és pszichológiai, társadalmi, kulturális szükségleteinek kielégítésére alkalmas csoportosulás, közösség.” (Mérei 1965 17-26. o.).

A család rendszere

A család „emberi közösség, a társadalom együttélési alapsejtje, a legkisebb egysége; a társadalom fejlődésének függvénye, a rokonok kapcsolatának történelmileg változó formája, amely változásában követi a társadalmi viszonyok alakulását” (Kollega - Tarsoly 1996-2000 II. 187. o.). Jelentése napjaink szóhasználatában: a szülő(k), a gyerek(ek) és a legközelebbi hozzátartozóik közössége. Népies használat szerint a gyermeket is így nevezik néhány régióban „van két családom”. A modern értelmezés szerint monogám családról van szó,

melyben tartós együttélésre vállalkozó (egyetlen) férfi és (egyetlen) nő érzelmi, szexuális és gazdasági közössége. Ahol az általunk, illetve valamelyikük által nemzett gyermek(ek)et felnevelhetik. Ezt nevezzük nukleáris családnak, amely magja a vérségi közösségnek (Kollega - Tarsoly 1996-2000).

A család (lehet vér- vagy akár jogi) rokonságra épülő elsődleges társas kiscsoport. Benne lüktet a családtagok lelki világa, fejlődéstörténete, kapcsolat-rendszere, múltja és jelene, miközben folyamatosan hatnak egymásra, és egymás iránt érzett felelősségük örökös (Horváth 2002).

A család rokonságra épülő elsődleges társas viszonyok színtere. Ez azt jelenti, hogy a jól működő családban a tagokat rokoni (vérszerinti vagy örökbefogadás) és társas kapcsolat irányítja, nem pedig a társadalmi alá- vagy fölérendeltség. Ez a szülő-gyermek kapcsolatra is érvényes.

A család kettős vezetésű kiscsoport, ahol az apa főképp kifelé, instrumentálisan vezet: intézi a család ügyeit, gondoskodik fenntartásáról; míg az anya érzelmi, expresszív vezető, a család harmóniáját, kapcsolatait őrzi és gazdagítja. A családtagok önkéntelenül, esetenként tudatosan szerepet, magatartási formákat vesznek fel.

A család funkciói

A régebbi szakirodalmak általában a családi funkciók hármasságát említik: az első a biológiai reprodukciós (fajfenntartó) funkció, az élet továbbadása, a még fel nem nőtt gyermek gondozása és nevelése. A második az ökonomiai (gazdasági) funkció a családi háztartást, fogyasztást a közös élet és az egymás gondozását foglalja magába. Míg a harmadik funkció az elsődleges szocializáció (nevelés) funkciója a szociális reprodukció, amely az elsőfokú nevelés, vagyis a szocio-kulturális személyiség (társadalmilag érett, kiművelt) kiforrásának, majd a betegápolás és az idős családtagok ápolásának, gondozásának helyszíne is egyben (Kollega - Tarsoly 1996-200).

Ranschburg Jenő szerint a tudomány a család két alapvető funkciójaként a szociológiát és a pszichológiát különbözteti meg. „Az első a szocializáció folyamata: vagyis azoknak az erkölcsi és érzelmi alapoknak a lerakása, amelyek lehetővé teszik, hogy a gyermek egyre biztonságosabban alkalmazkodjék annak a társadalomnak érték- és normarendjéhez, amelybe beleszületett. A család másik funkciója a felnőtt személyiség stabilizálása, vagyis a modern kultúrákban bizonyos értelemben a családnak kell betölteni az archimedesi pont szerepét: biztosítani kell a nyílt, harmonikus, feszültségoldó légkört, amelyben a felnőtt

ember „kifújhatja magát” azaz szomatikus és pszichológiai vonatkozásban egyaránt regenerálódhat.” (Ranschburg 1979. 18. o.).

Az elmúlt évek változásai és kutatásai alapján azonban ma már nem csak a fenti funkciókról beszélhetünk.

Manapság, a munkanélküliség korában és a hivatások rugalmassága következtében a családi „átörökítő” funkció egyre kérdésesebbé válik. Még fellelhető itt-ott, de a szülői tekintély fokozatos csökkenésével jelentőségét csaknem teljesen elvesztette (Kollega - Tarsoly 1996-2000).

A családi funkciók maguk is változásban vannak. Lehet funkcióvesztésről, illetve funkciós tehertételektől való megszabadításról, de ugyanúgy funkciónyereségről vagy új funkciók megtalálásáról is beszélni (Horváth 2002).

A családi funkciók változásainak ismerete lényeges, mert a jelenlegi „értékvesztett” világunknak egyik legkézzelfoghatóbb problémája a család, mint társadalmi egységnek a változásai a mindennapokban. Ezen változásokhoz a családban élők, s a családon kívül élő személyeknek is igazodnia kell/kellene, de ez az elfogadás még várat magára. Mindaddig, amíg az emberek egymás értékét, fontosságát, szerepeit megfelelően nem tudják értékelni, elismerni, tisztelni, azaz alapvető értékrendeket teremteni, addig a változások negatív irányba hatnak a mindennapokban. A családot gondozó személynek, illetve az esetkonferencia minden résztvevő tagjának fontos tudnia a változásokhoz való igazodási képtelenséget, vagy nehézségét, mert a család problémái soha nem önmagukban jelennek meg, hanem egy adott földrész, egy adott ország gazdasági, társadalmi, kulturális viszonyában. Nagyon fontos mindez azért, mert a jövő nemzedéke ezekben a családokban nevelkedik.

Családi életre nevelés

A társadalom, a család és az összes érintett szempontjából fontos, hogy gyermekeink alaposan felkészüljenek a családi életre.

A családban kétfajta lényeges hatás éri a gyermeket: spontán, azaz élethelyzetek által közvetített ráhatás (szocializáció), és tudatos, vagyis irányított nevelés (Bagdy 1995).

Kipling rendkívül jól szemlélteti a család hatásának fontosságát a „Dzsungel könyve” című könyvében. A farkasok által táplált Maugli megpróbál visszatérni az ember világába, de ez

nem sikerül. Nem sikerülhet. A kihagyott fejlődést nem képes bepótolni. Az anya-gyermek kapcsolat minden későbbi érzelmi kapcsolat modellje. Az apa-gyermek kapcsolat ad irányt és tartást az életben. A testvércapcsolat érlel szociális, társas érzelmeket és készítet ilyen jellegű magatartásra (Horváth 2002).

A család kettős vezetésű csoport, ahol megjelennek a családi szerepek:

férfi-nő, férj-feleség, apa-anya, szülő-gyermek, leány-fiú stb. Ezek következtében alakul ki a gyermekben a nemi és a családi identitás, a családhoz való tartozás tudatos elfogadása. (A nemi különbségek egyrészt örökletesek, másrészt tanultak.)

- Az anya-gyermek kapcsolat minden későbbi érzelmi kapcsolat modellje.
- Az apa-gyermek kapcsolat ad irányt és tartást az életben.
- A testvércapcsolat szociális és társas érzelmeket érlel (Bagdy 1995).

Ha a gyermeket melegség és szeretet öleli, a korlátozás nem merev, a szülők követelményei nyíltak és igazodnak a gyermek képességeihez és adottságaihoz, akkor esélye van rá, hogy szociális, aktív, önkontrollal és felelősséggel rendelkező, erkölcsi normákra építő személyiséggé váljon. Ha ezek közül bármelyik sérül, félő, hogy felnőttként nem lesz képes harmonikus családi életet élni (Komlósi 1997).

A modern társadalom családformái és családstruktúrái

A modern társadalomban a család formái és struktúrái többszörösen egybefonódhatnak, és nagyon gyorsan változnak.

- A hagyományos családstruktúrát elsősorban a magcsaládban látjuk, ahol mind a férj, mind a feleség (vagy csak a férj és időszakosan – gyermeknemzés miatt- a feleség is) bér munkából teremti meg a család ellátását. Másodsorban egyre gyakoribb a házaspárcsalád, ahol még nincs (már nincs), vagy nem lehet gyermek. Harmadsorban növekszik az egyszülős családok száma (nem teljes család). Negyedsorban igen elterjedt az olyan úgynevezett háromgenerációs családstruktúra, ahol a nagyszülői szerepnek nagy fontosságot tulajdonítanak. A háromgenerációs modern kiscsalád egy magcsaládból (szülők és gyermekek) és egy másik családmagból (a nagyszülők házaspárcsaládja) áll.

- Az alternatív életforma családstruktúrájában az élettársi tartós kapcsolatokat a társadalom egyre inkább megengedi. A városokban még ma is általában nagyobb a tolerancia irányukban, mint a falvakban. Az élettársi kapcsolat a házasság „előszobája”- nincsenek még konkrét házassági tervek, vagy a házasságot egyenesen elvetik. A

szerepelosztás szempontjából az alternatív intim életforma gyakorlói azt találják, hogy erősebb a partnermegértése és támogatása, fokozottabb a kölcsönös érzelmi kapcsolat. A nem végleges elkötelezettség ellenére is a szexuális hűséget magasra értékelik.

- Az egyedül élők jellemzői az egyszemélyes háztartás, gyermektelenség. Tulajdonképpen itt már nem igazán beszélhetünk családstruktúráról, csak olyan szempontból, hogy a párkapcsolatok házassághoz és családalapításhoz vezethetnek.

A család mind a mai napig őrzi komoly értékteremtő, védő funkcióját. Vannak azonban olyan társadalmi, gazdasági s egyéb erők, melyek ezeket a funkciókat meggyengítik. Nekünk a szociális szférában dolgozóknak az a feladatunk, hogy segítsük a szülőket a megfelelő funkciók kialakításában, fenntartásában, azaz, hogy egy védő – óvó környezetben nőhessenek fel a gyermekek, megfelelő értékeket, erkölcsi mintákat kapva, melyek segítségével komoly felelősségvállaló felnőttekké válhatnak.

A gyakorlatban végzett munkánk során folyamatosan visszatérő problémát okozott a családokkal való megfelelő együttműködés nehézsége, mely elsősorban a nem hatékony kommunikációból fakadt. A család által hozott problémákra egy adott kereten belül próbáltunk segítséget kínálni, kis mértékben figyelembe véve a családdal egyéb módon kapcsolatban álló társszervekkel. Munkánk során rengeteg negatív tapasztalatot szereztünk, egyedül éreztük magunkat a család nagy hajójában, sok esetben a családtagok „mintha ellenünk lenne” érzésével kellett szembe néznünk. A törvény által előírt lehetőségek alkalmazása során az esetkonferenciát egy remek lehetőségnek éreztük több okból kifolyólag is! Lehetőség: világos, nyílt kommunikációra, pontos probléma meghatározásra. Lehetőség a társszakmák megismerésére, személyes kapcsolatok kialakítására, feladatok megosztására. Lehetőség arra, hogy érezzük nem csak mi vagyunk egyedül a családjáért, hogy nem csak mi vagyunk, akik a családon belül csak és kizárólag a gyermek érdekét tartjuk szem előtt, sok esetben a szülők érdekeit háttérbe szorítva. Egyszóval az esetkonferencia olyan lehetőséget biztosít a családgondozás során mellyel az interprofesszionális együttműködés képes megvalósulni.

Tanulmányunkban igyekeztünk kitérni minden olyan fontosabb információra is, mely a konferencia megfelelő szervezéséhez, a tárgyaláshoz és az után követéshez szükség lehet. Ezen információk közé tartozik a család, a kommunikáció, a törvény által előírt esetmegbeszélések és a jelzőrendszeri tagok. A tanulmány második felében egy kutatás

eredményei olvashatóak. Annak érdekében végeztük el ezt a felmérést, hogy nem csak azt mutassuk be, hogy most hogy gondoljuk a gyakorlatban kivitelezni egy jól átgondolt esetkonferenciát, hanem azt is szeretnénk volna érzékeltetni, hogy nem volt ez mindig így a gyakorlati munkánk során, hogy nekünk is fejlődünk kellett, nyitni egy új munkamódszer felé. A harmadik részben sok gyakorlati útmutatót fogalmaztunk meg, melynek célja, hogy magát a tanulmányt a gyakorlat során úgy lehessen alkalmazni, mint egy útmutatót, mint ahogy a kiránduláskor a térképet, vagy a város nevezetességeit bemutató anyagot. A dolgozat mellékletében igyekeztünk betenni az összes – jelenleg – alkalmazott dokumentációt, melynek mintáit felhasználva, a saját kedvükre alakíthatnak a munkatársak a települések, azaz a helyi és az egyéni igények szerint.

2. Esetkonferencia, a jogszabályi hátterek meghatározásával

Az 1997. évi XXXI. törvény (a gyermekek védelméről és gyámügyi igazgatásról) megjelenése új fejezetet nyitott a gyermekek jogainak, érdekeinek érvényesítésében. Ez újdonságként hatott sok gyermekekkel foglalkozó ágazatban, ellátórendszerben, így az alapellátásban is. Az alapellátásban felmerülő egyik nagyon fontos és lényeges momentum, hogy gyermekjóléti szolgálatok alapítására kötelezte a törvény a településeket – lélekszámtól függetlenül, hisz a lélekszám már csak az egyéb feladatok ellátásnak kötelezettségét emelték (gyermekjóléti központ). A gyermekjóléti szolgálatok létrejöttével lehetőséget kívántak biztosítani a törvényalkotók arra, hogy az egyes településeken a gyermekek mindennapi életében érvényesüljenek a jogaik, s abban az esetben, ha életük bármely területén probléma, gond merülne fel akkor megfelelő professzionális támogatást kapjanak. A professzionális segítségnyújtást a szakszerű szociális munka révén tudják nyújtani a gyermekjóléti szolgálat munkatársai, figyelembe véve az *etikai kódex* előírását, a *jogszabályi háttereket*, továbbá a *saját emberségüket, szociális érzékenységüket*.

Lényeges a szakemberek megfelelő kompetenciahatárokkal megjelölt munkamegosztása, fontos volt ez a kezdetekkor is, hiszen a gyermekekkel való találkozás alapjait adta, hogy a szakember meglátogassa az oktatási nevelési intézményeket, hogy felvegye a kapcsolatot az egyéb szakemberekkel, mint pld: Nevelési Tanácsadó munkatársai, rendőrség, ügyészség, pártfogói felügyelet stb. A kapcsolatfelvétel után még fontosabbá vált a megfelelő kapcsolat fenntartása, a megfelelő szakmai támogatás nyújtása a törvény által meghatározott jelzőrendszeri tagokkal. 1. sz. melléklet

Szakmai támogatás azért, hogy széles réteg ismerje meg a szociális munkát, s elismerje, mint módszert a segítség nyújtásában. Szakmai szubvenció azért, hogy minden körülmények között a megfelelő eljárással a „gyermek mindenképp felett álló érdekét” figyelembe véve segítse a családok, gyermek(ek) életét. A későbbiekben támogatás azért, hogy megfelelő információkon túl, koordinációs feladatokat lásson el a mindennapokban, hiszen egyes településeken, még a kisebb településeken is, több szakember dolgozik a gyermekekért. Cél az, hogy ezek a szakemberek egy adott területen közösen gondolkozzanak, általában véve a település gyermekvédelmi rendszerének fejlesztése, problémák felismerése esetén a megoldások közös kidolgozásában, kivitelezésében, majd az értékelésben – erre ad lehetőséget a törvény által előírt szakmaközi beszélgetés. 1. sz. melléklet.

Törekvésnek kell lennie az együtt dolgozó szakembereknek a fentebb említett általános megfogalmazásokon kívül az is, hogy az egyes esetekben, gyermekeket érintő súlyosabb problémákban közösen gondolkozzanak, gondolják végig a problémákat, határozzák meg pontosan a prioritásokat, dolgozzanak ki megoldási módszereket, tervezzék meg a cselekvési folyamatot (konkrét feladatokkal, határidőkkel), egyeztessék az után követést. Ezen konzultációkban két lehetőség is van a szakemberek életében, az egyik az esetmegbeszélés, a másik az esetkonferencia. Az előbbi csak a szakemberek jelenlétében zajlik, moderálhatja a gondozó család-gondozó, míg az esetkonferencia egy olyan szakmai beszélgetés, melybe a családtagokat és a gyermeke(ke)t is – ha életkora, értelmi, érzelmi állapota ezt lehetővé teszi – bevonják. 1. sz. melléklet

A gyermekvédelmi intézményrendszerek közös munkálkodásában nagyon fontos szerepet játszik a közös munka, melyben a szülő partnernek érezheti magát a mindennapi problémáinak részletezéseiben, megoldás keresésében. Érezheti a támogató rendszert maga körül, s láthatja azt, hogy az egyes szakemberek, hogy járulhatnak a mindennapokban hozzá, hogy őket támogassák abban, hogy az egyeztetett megoldást megvalósítsák.

Az esetkonferencia lehetőséget ad - a diszciplináris megközelítésen túl - egy olyan hangos közös gondolkozásra, melyre egy rendszeres és megfelelő család-gondozás során nincs lehetőség. Az esetkonferencia ezen túlmenően lehetőséget biztosít arra, hogy a szülő felelősségét oly mértékben felébredjék, hogy azzal a gyermek mindenképp felett álló érdekét tudja képviselni a mindennapokban pld: elhanyagolás esetén is.

3. Jelzőrendszerről részletesen

A gyermekjóléti szolgálat alapvető prevenciós feladata, hogy az ellátási körzetébe tartozó gyermekekkel kapcsolatba kerülő szervezetek, szakemberek bevonásával észlelő- és jelzőrendszert működtessen. A gyermekjóléti szolgálat célja a jelzőrendszer működésének biztosításával az adott településen a gyermekeket (egyénilag, vagy csoportosan) veszélyeztető tényezők időbeni feltárása, illetve a megismert gyermekvédelmi problémák szakmai kezelése. 1. sz. melléklet

A gyermekjóléti szolgálat feladata a gyermekvédelmi jelzőrendszer működtetésével kapcsolatban:

- megkeresi a jelzőrendszer tagjait
- szervezi, működteti a jelzőrendszert
- ösztönzi a tagokat az együttműködésre, ennek érdekében esetmegbeszéléseket szervez, tanácskozást tart
- fogadja a jelzéseket, és a szükséges szakmai intézkedéseket megteszi, illetve kezdeményezi.

A jelzőrendszer tagjai a gyermekvédelmi rendszerhez kapcsolódó feladatot ellátó szervezetek, személyek:

- az egészségügyi szolgáltatást nyújtók (védőnői szolgálat, házi orvos, házi gyermekorvos),
- szociális személyes gondoskodást nyújtó szolgáltatók (a családsegítő szolgálat, családsegítő központ, bölcsőde)
- a közoktatási intézmények (nevelési-oktatási intézmény, nevelési tanácsadó),
- a rendőrség, az ügyészség, a bíróság, a pártfogó felügyelői szolgálat,
- az egyházak, társadalmi szervezetek, alapítványok.
- minden magyar állampolgár

A jelzőrendszer tagjai a gyermek családban történő nevelkedésének elősegítése, a veszélyeztetettség megelőzése és megszüntetése érdekében kötelesek egymással együttműködni és egymást kölcsönösen tájékoztatni.

A gyermekről információt a családgondozó kérhet személyesen – esetmegbeszélés, esetkonferencia keretében, továbbá írásban:

- az egészségügyi szolgáltatást nyújtó intézménytől (védőnői szolgálat, házi gyermekorvos)
- szociális személyes gondoskodást nyújtó szolgáltatótól (családsegítő szolgálat, családsegítő központ, a bölcsőde)
- a közoktatási intézményektől (nevelési-oktatási intézmény, nevelési tanácsadó).

4. Esetmegbeszélések formái

- a) szakmaközi megbeszélések
- b) esetkonferencia**
- c) települési tanácskozás

5. Néhány gondolat a kommunikációról

Mai értelemben: információcsere, közlés, tájékoztatás. Ez annyit jelent, hogy az emberek közötti kommunikáció lényeges szerepet kell, hogy betöltsön a megfelelő közlések érdekében. Fontos szerepét azért kapja, mert többek között a kommunikáció segítségével tudnak az emberek érzéseket, gondolatokat, vágyakat, kívánságokat közvetíteni a környezetük felé. A kommunikáció egyik fontos, alapvető szabálya a határozott, nyílt információközvetítés, mely nélkül félreértések, problémák keletkeznek. Amennyiben ez a probléma felmerül, akkor azt további nyílt, érthető kommunikációval lehet rendezni, megoldani.

Fontos a nyílt beszéd az esetkonferencia, esetmegbeszélés során, melyben nem csak a szakembereknek kell érteniük egymást, hanem a szülőknek is érteniük kell a szakemberek mondanivalóját – tehát szakszavaktól mentesen kell, nyíltan a problémákról, elvárásokról beszélni a szülőkkel, gyermekekkel. Lehetőséget kell adni a szülőknek, gyermek(ek)nek a válaszokra és a saját gondolataik közlésére is. Ha ez megvalósul, akkor érvényesül a kommunikáció azon szabálya, miszerint megfelelő információközlés valósul meg adó és a

vevő között – lehetőséget nyújt a tiszta, érthető közös csatorna használatára, melyen keresztül áramoltatjuk a hangot. (Fontos a csatorna zavartalansága, pld: ne legyen háttérzaj.)

II. Kutatás

1. Kutatás témája, célja

Kutatásunk témája az *„Esetkonferencia kutatása a szekszárdi Gyermekjóléti Központ munkatársainak esetgondozásai során”*.

Kétirányú vizsgálatot folytattunk. Az egyik a múltban történt gondozási folyamatok vizsgálata volt az eseteleírások, esetdosszié tartalma szerint, míg a másik irány a tavaly, azaz 2009-es évben egyeztetett megállapodás szerinti esetkonferenciák vizsgálata. Ez utóbbinál azt vizsgáltuk, hogy a lezajlott esetkonferenciáknak a menetében merült –e fel valamilyen probléma, s eredményét tekintve hová sorolják a dolgozók a megszervezett esetkonferenciát. Ezen irányú tanulmányozást kérdőív segítségével végeztük, mely kérdőívet a 3. számú melléklet tartalmazza.

A régebbi esetek esetében történő vizsgálatánál, azt néztük meg, hogy a törvény által előírt esetkonferencia lehetőségét alkalmaztuk-e a múltban, a mindennapok gyakorlatában, illetve alkalmazása változtatott-e a munkavégzés folyamatán. Mivel ismereteink szerint az esetkonferenciának kevésbé - míg az esetmegbeszélésnek nagyobb gyakorlata volt a központ munkavégzése során - ezért terveztük vizsgálni azt is, hogy az egyes esetekben változtatott volna az esetkonferencia alkalmazása a gondozási folyamaton, vagy egyéb más helyzetben az esetvezetésben. Célunk volt a múltban gondozott esetek menetében előforduló esetkonferenciák részletes vizsgálata, milyen esetben, milyen okból szerveztek esetkonferenciát a családgondozók – ha szerveztek. Továbbá törekedtünk azzal a szemmel is megvizsgálni az eseteket, hogy amennyiben nem szervezett a családgondozó esetkonferenciát, akkor mi, a jelen gyakorlatunk alkalmazásának figyelembe vételével alkalmaznánk-e esetkonferenciát, s ha igen akkor mely esetekben. Ezt a vizsgálatot előre meghatározott szempontsor szerint végeztük, mely szempontsört a 2. számú melléklet tartalmazza.

2. Módszertan – szempontsor, kérdőív

A kutatási szempontsor összeállításakor figyelembe kellett vennünk, hogy nem csak kvantitatív, azaz számszerű adatokat akartunk kapni, hanem egyéb minőségi kérdéseinkre is szerettünk volna választ kapni, mint pld: kellett volna –e, lehetett volna-e esetkonferenciát alkalmazni az esetekben.

Kérdőívünk standardizált, nyitott és zárt kérdéseket egyaránt tartalmazott. A nyitott kérdésekre a szakemberek szubjektivitásának megismerése miatt volt elsősorban szükség, míg a zárt kérdések választ adtak az esetkonferencia esetén felmerülő számszerű adatokra, mint pld: alkalmazott-e egyes esetekben a szakember esetkonferenciát, s ha igen hányszor. Az összes, ma családokkal dolgozó munkatársunk kitöltötte a kérdőívet, ami szám szerint 10 főt jelent.

Kérdőívünk készítésekor hipotézisünk az volt, hogy nincs kialakult gyakorlata az esetkonferenciának. Emiatt a kollégáknak nehéz dolguk van az esetkonferencia szervezése, lebonyolítása terén.

3. Kutatás ideje

A kutatást 2009 novemberében kezdtük el, s 2010 márciusában fejeztük be. Ez az időtartam nem csak az elmúlt évek eseteinek feldolgozását, hanem az előkészítő munka részét is, és a befejező, tanulmány elkészítését is tartalmazza.

A már lezárt esetek közül a 2006 – 2007 – 2008-as (lezárt) eseteket vizsgáltuk meg, míg az alkalmazott esetkonferencia megismerése érdekében szerkesztett kérdőívet a 2009-es évre vonatkozóan kérdeztük le.

4. Eredmény, konklúzió

A teljesség igénye nélkül, csak a fontosabb tendenciák ismertetésével kívánjuk bemutatni a kapott eredményeket.

Mintánk mind a kérdőív, mind pedig a szempontsor vizsgálata alapján kisméretű mintavételnek minősül. A vizsgálati minta méretét tekintve nem lehet nagy általánosságban következtetéseket levonni. Egyes következtetések általánossága azonban meghatározható a

jelenlegi szociális munka gyakorlatát ismerve. A kérdőívek értékelésénél kiderült, hogy feltevésünk helyes volt, azaz nincs kialakult egységes gyakorlata az esetkonferenciának. Továbbá ezen dolgok figyelembe vételével az egyik legfontosabb következtetés: *esetkonferenciára szükség van a gondozási folyamatok során, sőt elengedhetetlen egyes bonyolultabb, vagy nehezebb megoldást kívánó élethelyzetekben.*

Eredmények rövid részletezése:

Szemponstör alapján:

A vizsgálat során 83 esetet vizsgáltunk, melyek a gondozási forma szerint a következőképpen csoportosíthatóak:

- 56 alapellátás
- 5 védelembe vétel
- 18 gondozásba nem vett
- 1 vérszerinti
- 3 értékelhetetlen.

A vizsgálat során, tehát megállapítható, hogy egyetlen egy esetben sem tartottak a vizsgált esetekben a családgondozók esetkonferenciát. Az eseteírásokból az derült ki, hogy az esetszbeszélést (egy eset kapcsán egy adott szakma képviselőjével való egyeztetés, megszólás) tartották előnyösebb megoldásnak a mindennapi esetszvetésben.

A szempontokat vizsgáló szakemberek azonban 24 esetben tartottak volna esetkonferenciát. A vizsgálatot végzők szerint a következő problémák miatt lett volna indokolt az esetkonferencia szervezése (3. sz. melléklet):

- Családok Átmeneti Otthonába való be és ki költözés.
- Védelembe vétel előtt.
- Szülő hossztrávú kórházi kezelése miatt, melyben nem volt világos a gyermek elhelyezése.
- Többszöri iskolai magatartási problémák miatt, mely esetekben szükség lett volna az oktatási – nevelési intézmény dolgozóinak álláspontját a szülőkével egyeztetni.
- Ügyfélnél felmerülő komoly pszichés, mentális problémák.
- Családon belüli erőszak esetén.

- Rendőrségi ügy tisztázása, a deviancia felé sodródás megakadályozása, s a pártfogóval való szoros együttműködés kidolgozása mind a családgondozónak, mind az ügyfélnek, s az egész családnak.

Kérdőív alapján:

10 munkatárs töltötte ki a kérdőíveket. Egy esetkonferenciával kapcsolatosan egy kérdőív kitöltésére került sor. Ennek alapján 15 kérdőívet kaptunk meg kitöltve. A kérdőívek válaszait figyelembe véve a következő megállapításokat tudjuk tenni:

Az esetkonferencia összehívásának főbb okai: alapellátás során felmerülő probléma, melyben a tankötelezettség megsértése volt a legfőbb indok, mely sok esetben magatartási problémákkal társult, továbbá életviteli problémák miatt felmerülő gondok pld: elhanyagolás, higiénés gondok.

A megkérdezett szakemberek mindegyike végzett előkészítő tevékenységet, mely minden esetben a meghívottakkal való időpont egyeztetéssel kezdődött, majd a meghívók szétküldésével folytatódott.

Problémaként határozták meg 5 esetben a szülők meg nem jelenését a konferencián, mely miatt a konferencia esetmegbeszéléssé alakult.

A kérdőív utolsó – eredményességre vonatkozó kérdésére a családgondozók esetben pozitívan értékelték az esetkonferenciát. 9 kérdőív válaszaiból az derült ki, hogy az esetkonferencia megállapodása egy ideig eredményt jelentett az esetvezetésben, majd „stagnálás” volt tapasztalható. Véleményünk szerint ezen esetekben ismételt esetkonferenciára kellett volna, hogy sor kerüljön, annak érdekében, hogy az újabb problémákat tisztázzák, s hogy új megállapodást kössenek a megoldás érdekében. 5 kérdőívben a válaszadók negatív hatást jelöltek, melynek okait később érdemes vizsgálni.

A kérdőív és a szempontsor vizsgálata során kiderült, hogy hiányos az esetkonferencia gyakorlatára vonatkozó információ, kidolgozott lépésütem. Ezt a hiányt kívántuk pótolni az alábbiakban ismertetett, általunk kidolgozott javaslattal.

III. Esetkonferencia a gyermekjóléti alapellátó rendszer munkájában

1. Esetkonferencia célja és feladata

Az esetkonferencia egy megfelelő előkészületi munkát igénylő, meghatározott szervezeti kereteket, utómunkálati tevékenységet követelő, törvény által előírt lehetőség az esetgondozás során. Olyan tevékenység, mely során lehetőség van az ügyfelekkel, s a szakemberekkel egy időben, egy helyen találkozni. Ez a fajta tér és idő közelség megadja annak az esélyét, hogy személyes kapcsolatok alakuljanak ki, közös érdekek, közös célok fogalmazódjanak meg, melyben nagyon fontos szerepet kapnak a megoldáshoz vezető feladatok pontos meghatározásai, s a feladatok kivitelezése érdekében a felelős személyek is megneveződnek. A feladatok és felelős személyek megnevezésén túl az esetkonferencia lehetőséget ad arra, hogy - a „sok bába közt” a gyermek(ek) ne vesszen el – határidőket jelöljenek meg az egyes feladatok véghezviteléhez, s az után követésre is.

Nagyon fontos azt szem előtt tartani, hogy nem csak a család – gyermek(ek) érdeke, hogy a szakemberek és a családok közösen kommunikáljanak, ahogy azt tanulmány előbbi részeiben olvasható, egy kommunikációs csatornába legyenek, hanem nagyon fontos ez a szakemberek számára is. Fontos, hogy érezzék *nincsenek egyedül* egyes élethelyzetekben, hogy nem egyedül kell nehéz – sokszor komoly dilemmákat felvető eseteket vezetniük, „vinniük”, hanem közösen kell cselekvési tervet, megoldást találni. A ma gyakorló szakemberek (nagy része) elmondhatja, hogy az egyik legnagyobb probléma az, hogy a családok értékrendje, gondolkodásmódja nagyon távol esik a segítő erkölcsi, érzelmi értékeitől, elvárásaitól, gondolkodásától. Annak érdekében, hogy egyes esetekben az ügyfél megértse, hogy a szakemberek nem ellene, hanem érte vannak, szükséges világos és nyílt kommunikációt folytatni. Erre szükség van azért is, mert az egyes szakemberek véleménye is távol eshet egymástól, lehet, mást látnak problémának, mást szeretnének megvalósítani.

Az esetkonferencia a megfelelő kommunikáció segítségével lehetőséget ad arra, hogy mindenki, aki egy eset kapcsán kapcsolatba kerül a családdal – gyermek(ek)kel a megjelenő személyekkel megismertesse: kapcsolódását az esethez, ismereteit a családtagokról, problémákról, célját/céljait, gondolatait – probléma meghatározását, megoldáshoz vezető javaslatait, lehetőségeit a megoldáshoz vezető lépésekben. Teheti ezt a konferencián a szakember, az önkéntes segítő és a család minden - megjelent - tagja. Ezen megjelölt pontok bemutatása során lehetősége lesz a jelenlévő személyek mindegyikének megismernie a megjelentek véleményét, bevonódását az esetben.

Ezen ismeretek alapján elmondható, hogy az esetkonferencia célja: világos, nyílt, egyenrangú kommunikáció lehetőségének a megteremtése, megfelelő irányítással (moderátor), feljegyzés készítéssel (írott, vagy hangfelvétel formájában), majd a megegyezés után írásbeli megállapodás megkötésével (felelősök, határidők pontos meghatározásával).

A cél elérése érdekében nagyon fontos az előkészítő munka, a megfelelő szervezés, a konferencián a megfelelő irányítás, alapos és jól olvasható feljegyzés készítése, tiszta, mindenki számára követhető, betartható megállapodás kötése – mely szerződés szintén jól olvasható, minden jelenlévő számára értelmezhető, elfogadható írásos változatban készüljön el.

Az esetkonferencia feladatának meghatározásánál azt kell szem előtt tartani, hogy a konferenciát – mint több alkalommal meghatároztuk – nagyon pontos előkészítő munka kell, hogy megelőzze. Az előkészítő munka nem csak azt jelenti, hogy időpontokat határozzunk meg, egyeztetünk, hanem gondosan elkészítjük a családot és a szakembereket is. Míg az utóbbi esetben egy szakmai párbeszéd tudja a konferenciát jól megalapozni, a családban egy párbeszéd nem lesz elegendő. Nagyon fontos a család megfelelő előkészítése: érzelmileg, értelmileg, megértetni, hogy a beszélgetés keretében az ő támogatásuk lesz a legfontosabb. Fontos az, hogy a család a konferenciát ne támadásnak, számonkérésnek élje meg, hanem egy védett, szervezett, irányított közegben zajló párbeszédnek, melyben ő/ők a főszereplők, ugyanakkor támogatott személyek. Lényeges elfogadtatni a családdal azt, hogy a konferencia lényege helyzetük pozitív irányú elmozdítása, a megfelelő beszélgetés elindítása a szakemberekkel, problémákra való megoldási lehetőségek megtalálása, s az elfogadható megoldás kivitelezésének a meghatározása. Nagyon fontos azt szem előtt tartani, hogy a család ezt nem érti meg első körben, ezért az előkészítő munka időtartalmát tekintve minden családtagra – meghívottakra – érdemes több időt fordítani a konferencia előkészítő tevékenységénél.

Az esetkonferencia ideje alatt is fontos a fentebb kialakított érzetet fenntartani a családdal, hogy értük és nem ellenük ültek le velük a szakemberek „tanácskozásra”.

Ezen dolgok figyelembe vételével meghatározható az esetkonferencia lényege a következőképpen: az esetkonferencia feladata egy olyan nyílt, jól értelmezhető párbeszéd folytatása a szakemberekkel és az érintett családtagokkal, mely során a meghatározott problémákra (esetleg elakadásra) megfelelő megoldási javaslat születhet, mely megoldást a család elfogadja, magáénak érzi, s ezért a szakemberek segítségével a megoldás megteremtése érdekében megfelelő, illetve szükséges lépéseket hajlandó megtenni.

Esetkonferenciát több okból is össze lehet hívni. Az alábbiakban a véleményünk szerint a leginkább jellemző okokat soroljuk fel:

- veszélyeztetettség folyamatos jelenléte
- védelembe vétele előtt
- helyzetértékelést/felülvizsgálatot megelőzően
- kiemelés, ideiglenes elhelyezés és átmeneti nevelésbe vétel esetén
- együttműködés hiánya miatt
- anyaothonba való bekerülés esetén
- újonnan megjelenő ügynél
- az érintett szakemberek és hivatalos személyek találkozását és a probléma pontos meghatározását elősegítve
- a megfelelő kommunikáció kialakítása érdekellentétek esetén
- gondozási folyamat megakadása esetén
- egyéb

2. Esetkonferencia gyakorlata

Amennyiben az III./1. pontban megjelöltek közül egy illetve több fennáll, úgy az általunk alkalmazott (az alább felsorolt) munkafázisokat javasoljuk az esetkonferencia törvényi előírásoknak megfelelő szakszerű lebonyolításához:

a, Előkészületek

A családgondozás során felmerülő kérdések, problémák megoldásaként megjelenik az esetkonferencia igénye. Szóbeli egyeztetés után az eset áttekintésével megkezdődik az érintett szakemberek összehívása. Először érdemes személyesen illetve telefonon az időpontot előre összehangolni. Fontos, hogy olyan időpontot találjunk, ami a legtöbb érintett szakembernek és a családnak egyaránt megfelelő. Az általunk megítélt, az ügyben érintett egyéb személyektől való tájékoztatás és meghívásuk is lehetséges.

Az esetkonferencia idejére a gyermek(ek) aktáját naprakészen átadjuk a moderátor kollégának, hogy felkészülhessen az adatokból és előzményekből. Lehetőség szerint rövid vázlattal és adatokkal segíthetjük a kollégánk munkáját az 6. számú mellékletben ajánlott formanyomtatványon.

b, Meghívás

Az előre leegyeztetett időpontról és helyszínről külön írásban is értesítjük az érintett szakembereket (gyermekvédelmi felelős, házi gyermekorvos, védőnő, gyámhatóság, gyámhivatal, családgondozó, szakmai vezető, pszichológus, pszichiáter, szociális munkás, érintett civil szervezetek dolgozói, stb.) illetve a családot: szülő(k)et és gyermek(ek)et egy hivatalos levélben (javasolt a „Meghívó esetkonferenciára” 7. számú melléklet használata).

A levél tárgyában feltüntetjük a meghívás mivoltát. A megszólítás után a gyermek(ek) neve után a személyes adatokat is beszurjuk. Majd ezután hivatkozunk az ide vonatkozó törvényi passzusra (1. sz. melléklet) illetve megjelöljük az esetkonferencia okát, annak pontos helyszínét (szolgálat címe, emelet, ajtó).

Felszólítjuk a meghívottakat távolmaradásukat lehetőség szerint jelezzék illetve ebben az esetben a tájékoztatásukat az esetkonferencia előtt kérjük írásban megküldeni.

Azonnali intézkedést igénylő probléma esetén napokon belül, általános esetben 2 héttel az esetkonferenciát megelőzően postázzuk a meghívókat.

Amennyiben nem kapunk visszajelzést úgy személyesen, telefonon vagy írásban keressük fel a szakembert.

c, Tárgyi feltételek

Az esetkonferenciákat általában a lakhely szerint illetékes gyermekjóléti szolgálatok bonyolítják le. Amennyiben valamilyen oknál fogva egyéb helyszínt jelölünk meg fontos, hogy az alább felsorolt tárgyi feltételek abban az esetben is biztosítottak legyenek.

Legfontosabb feltétel a nyugodt, zárt és csendes helyszín. A terem szellőztetése megoldott legyen. Középen toalett használati lehetőség, kézmosóval. A teremben fontos az elhelyezkedés, ha van rá mód kerek asztalhoz ülünk, amennyiben nincs, akkor is próbáljunk ragaszkodni az asztal körbe üléséhez. A szakemberek és az ügyfél elhelyezkedése nem lehet alá-fölé rendelt. A helységben legyen biztosítva frissítő és pohár. Megfelelő fényviszonyokra (természetes és villany egyaránt) szükség van. Lehetőség szerint a teremben legyen felíró tábla, filc. Illetve a szükséges dokumentumok előre kinyomtatott

formában, minden érintett számára sokszorosítva. Kézzel való jegyzeteléshez szükséges tárgyak biztosítása (papír, toll, stb.).

A kézzel készített feljegyzéshez javasolt az „Esetkonferencia feljegyzés” nevű (9. sz. melléklet) nyomtatvány. E mellett praktikus diktafont használni, amennyiben erre lehetőség van. A hanganyagot később be kell gépelni, mely alapján az összegzést és a megállapodást a későbbi levélhez csatolni tudjuk.

Az esetkonferencia függvényében születhet azonnali megállapodás, így a közelben szükségeltetik számítógép (lehetőség szerint internetes hozzáféréssel) illetve laptop, nyomtatóval.

Elektronikai eszközök hiányában a fent említett nyomtatványon (9. sz. melléklet) kézzel írt formában kerül rögzítésre a megállapodás is, melyet a jelenlévők aláírásukkal megerősítenek.

d, Személyi feltételek

A meghívott személyeken kívül jelen kell lennie az érintett családgondozónak is, hogy szintén beszámolhasson tapasztalatairól. Szükség van egy „**moderátorra**”, aki független jelenlévőként az esetkonferenciát vezeti.

A moderátor feladata az esetkonferencia menetét irányítani. Az esetkonferenciát megnyitja, a szakembereket és a családot meghallgatja, az elhangzottakat összefoglalja.

Fontos, hogy a moderátor személye legyen határozott, az esetben jártas, de érzelmileg független.

Ezt a tiszte lehetőséggel szerint egy a szolgálatnál dolgozó kolléga, szintén családgondozó (gyermekjóléti munkatárs) lássa el. A moderátor az esetkonferenciát megelőzően az aktát áttekinti, az érintett családgondozóval az esetet röviden átbeszéli.

Illetve szükséges egy jegyzőkönyv író személy is, aki az elhangzottakat írásban rögzíti kivétel, ha van diktafon

e, Esetkonferencia menete

A moderátor tiszte az esetkonferenciát az ide kapcsolódó törvényi hivatkozás felolvasásával megnyitni. Ismerteti az esetkonferencia okát, célját illetve szabályait, valamint a helyszínt biztosító szolgálat házirendjét.

Javaslatunk szerint a következő szabályokra kell felhívnia a moderátornak a jelenlévők figyelmét:

- a jelenlévők türelmesen végig hallgatják az előttük felszólalót
- közbeszólásukkal (trágár kifejezésekkel) nem zavarják meg a beszélgetést
- tartózkodnak az agresszivitástól, szóbeli és testi fenyegetéstől

Ezután célszerű a tárgyalandó problémát konkrétan meghatározni. A moderátor a jelenlévőket felkéri, hogy egyesével mutatkozzanak be, illetve fogalmazzák meg kapcsolatuk jellegét a családdal illetve a gyermekkel.

A moderátor a bemutatkozás után – ami alatt az „esetkonferencia jelenléti ív” (8. számú melléklet) körben jár a jelenlévők között, és mindenki aláírásával igazolja megjelenését – felkéri az érintett családgondozót, hogy vázolja a család rövid történetét.

Ezután sorban hozzá szólhatnak a jelenlévők, egymást meghallgatva, ezzel megkönnyítve mind a jegyzőkönyvíró, diktafon és moderátor munkáját. A szülő/k és gyermek/ek megkérdezése ezután történik. Reagálhatnak az elhangzottakra, elmondhatják saját tapasztalataikat, érzéseiket.

A moderátor felszólítja a jelenlévőket a problémára tett javaslatok megtételére. Ezután az elhangzott javaslatokat összehangolva születik egy megállapodás. Amely akkor hivatalos, ha minden jelenlévő egyet ért vele és annak teljes tudatában, hogy milyen jogkövetkezményei vannak. A megállapodást saját aláírásával mindenki megerősíti, elfogadja.

f, Feljegyzés, rögzítés, küldés

A kézzel írt feljegyzést a fent említett formanyomtatványon (9. melléklet) készítjük el. Amennyiben lehetőség volt diktafon vagy egyéb hangrögzítő használatára, úgy arról a konferencia után egy írásos kivonat készül.

Az elkészült kivonatot, illetve megállapodást minden meghívott személy részére továbbít elektronikus illetve postai úton - két héten belül - a családgondozó.

g, Megállapodás

Abban az esetben érvényes a megállapodás, ha minden jelenlévő egyet ért vele és annak teljes tudatában, hogy milyen jogkövetkezményei vannak

Az esetkonferencián született megállapodást a szülő és az érintett szakember köteles betartani.

Kézzel készített feljegyzés esetén javasolt a megállapodást egy külön formanyomtatványra átvezetni és minden jelenlévővel aláíratni (10. számú melléklet).

h, Utánkövetés

A meghívott szakemberek mindegyikének összehangolt munkája alapján - a jelzőrendszer működtetésével - a megállapodásban megfogalmazott jogok és kötelezettségek megvalósulása illetve család fejlődésének nyomon követése.

Amennyiben a gyermek(ek) egészséges testi, lelki, fizikai és szellemi úgy kívánja 1 hónap elteltével lehetőség van újabb esetkonferencia összehívására, az előző megállapodásban megfogalmazott pontok újratárgyalása érdekében.

A megállapodás megszegése esetén, mely közvetve vagy közvetlenül a gyermek(ek) veszélyeztettségét idézi elő, szükséges egyéb gyermekvédelmi intézkedés kezdeményezésének megtétele.

3. Kizáró okok

Az esetkonferencia megtartását kizáró okok:

- illetékesség hiánya
- haláleset
- hirtelen bekövetkezett krízis
- esetkonferenciát elhagyó szülő, gyerek, szakember
- moderátor érzelmileg bevonódik
- a család életében bekövetkező nagy mértékű pozitív változás, mely a gyermek/ek testi, lelki, fizikai és szellemi fejlődését biztosítja.
- egyéb

IV. Mellékletek

1. számú melléklet

1997. évi XXXI. törvény a gyermekek védelméről és a gyámügyi igazgatásról

„17. § (1) Az e törvényben szabályozott gyermekvédelmi rendszerhez kapcsolódó feladatot látnak el - a gyermek családban történő nevelkedésének elősegítése, a gyermek veszélyeztetettségének megelőzése és megszüntetése érdekében - a törvényben meghatározott alaptervekenység keretében

a) az egészségügyi szolgáltatást nyújtók, így különösen a védőnői szolgálat, a házi orvos, a házi gyermekorvos,

b) a személyes gondoskodást nyújtó szolgáltatók, így különösen a családsegítő szolgálat, a családsegítő központ,

c) a közoktatási intézmények, így különösen a nevelési-oktatási intézmény, a nevelési tanácsadó,

d) a rendőrség,

e) az ügyészség,

f) a bíróság,

g) a pártfogó felügyelői szolgálat,

h) az áldozatsegítés és a kárenyhítés feladatait ellátó szervezetek,

i) a menekülteket befogadó állomás, a menekültek átmeneti szállása,

j) a társadalmi szervezetek, egyházak, alapítványok.

(2) Az (1) bekezdésben meghatározott intézmények és személyek kötelesek

a) jelzéssel élni a gyermek veszélyeztetettsége esetén a gyermekjóléti szolgálatnál,

b) hatósági eljárást kezdeményezni a gyermek bántalmazása, illetve súlyos elhanyagolása vagy egyéb más, súlyos veszélyeztető ok fennállása, továbbá a gyermek önmaga által előidézett súlyos veszélyeztető magatartása esetén.

Ilyen jelzéssel és kezdeményezéssel bármely állampolgár és a gyermekek érdekeit képviselő társadalmi szervezet is élhet.

(3) Az (1) és (2) bekezdésben meghatározott személyek, szolgáltatók, intézmények és hatóságok a gyermek családban történő nevelkedésének elősegítése, a veszélyeztetettség megelőzése és megszüntetése érdekében kötelesek egymással együttműködni és egymást kölcsönösen tájékoztatni.

(4) Ha az (1) bekezdés *a)-i)* pontjában meghatározott személy vagy az (1) bekezdés *a)-i)* pontja szerinti szerv alkalmazottja a (2) vagy (3) bekezdésben foglalt jelzési vagy együttműködési kötelezettségének nem tesz eleget, a gyámhivatal - jelzésre vagy hivatalból - értesíti a fegyelmi jogkör gyakorlóját és javaslatot tesz az érintett személlyel szembeni fegyelmi felelősségre vonás megindítására. A gyermek sérelmére elkövetett bűncselekmény gyanúja esetén a gyámhivatal büntetőeljárást kezdeményez.

(5) A gyámhivatal a (4) bekezdésben foglaltakkal egyidejűleg egyeztető megbeszélést tart és a gyermekjóléti szolgálatnál kezdeményezi a külön jogszabály szerinti esetmegbeszélés megtartását.”

15/1998. (IV. 30.) NM rendelet a személyes gondoskodást nyújtó gyermekjóléti, gyermekvédelmi intézmények, valamint személyek szakmai feladatairól és működésük feltételeiről

„15. § (1) A gyermekjóléti szolgálat működésének megkezdéséről, tevékenységének céljáról és tartalmáról, továbbá elérhetőségéről, valamint szolgáltatásai igénybevételének módjáról tájékoztatja a települési, településrész lakosságát, továbbá a 14. § (3) bekezdésének *a)* pontjában meghatározott személyeket és intézményeket.

(2) A 14. § (3) bekezdésének *a)* pontjában meghatározott személyekkel és intézményekkel való együttműködés, valamint tevékenységük összehangolása érdekében, továbbá a Gyvt. 17. §-ának (5) bekezdése alapján a gyámhivatal kezdeményezésére a gyermekjóléti szolgálat esetmegbeszélést tart. Az esetmegbeszéléseken elhangzottakról feljegyzést kell készíteni.

(3) Az esetmegbeszélés történhet

a) lehetőség szerint a családot és a családdal foglalkozó szakembereket is bevonva, esetkonferencia, egy adott család ügyében tartott megbeszélés,

b) a gyermekjóléti szolgálat és a jelzőrendszer tagjainak képviselői között, előre meghatározott témakörben, évente legalább hat alkalommal megrendezésre kerülő szakmaközi megbeszélés keretében.

(4) Az esetmegbeszélés állandó meghívottja az illetékes védőnő, bölcsőde, óvoda munkatársa, iskolai gyermek- és ifjúságvédelmi felelős, a családsegítő szolgálat, illetve a nevelési tanácsadó munkatársa.

(5) Az esetmegbeszélésre a fiatakorúak pártfogó felügyelőjét meg kell hívni, ha olyan család ügyét tárgyalják, melynek bármely tagja fiatakorúak pártfogó felügyelete alatt áll.

(6) A gyermekvédelmi rendszerhez kapcsolódó más személyeket, illetve intézmények képviselőit szükség szerint kell meghívni, így különösen akkor, ha részvételük az egyes gyermekkel kapcsolatos probléma megoldásához, illetve a gyermekek nagyobb csoportját érintő veszélyeztető tényezők megszüntetését célzó cselekvési terv kidolgozásához szükséges.

(7) A gyermekjóléti szolgálat minden év március 31-ig tanácskozást szervez, amelyen

a) a jelzőrendszer tagjainak írásos tájékoztatóit figyelembe véve átfogóan értékeli a jelzőrendszer éves működését,

b) áttekintik a település gyermekjóléti alapellátásának valamennyi formáját, és szükség szerint javaslatot tesznek működésük javítására.

(8) A (7) bekezdés szerinti tanácskozásra meg kell hívni

a) a települési önkormányzat polgármesterét, illetve a képviselő-testület tagját (tagjait), vagy a jegyzőt,

b) a gyermekjóléti alapellátást nyújtó szolgáltatások fenntartóit,

c) a településen gyermekjóléti, gyermekvédelmi ellátást biztosító intézmények képviselőit,

d) a jelzőrendszer tagjainak képviselőit,

e) a gyámhatóság munkatársait,

f) a településen működő gyermekvédelmi szakellátást nyújtó szolgáltató képviselőjét,

g) a fiatakorúak pártfogó felügyelőjét,

h) a megyei gyámhivatalban működő gyermek- és ifjúságvédelmi koordinátort.”

2. számú melléklet

K É R D Ő Í V

Kérdőívünk célja, hogy a 2009-es évben, Ön által szervezett esetkonferenciák főbb tendenciáit megismerjük. Kérjük segítse munkánkat a kérdőív kitöltésével! A kérdőív nyitott és zárt kérdéseket egyaránt tartalmaz. A nyitott kérdésekre kérjük értelemszerűen, saját szavaival válaszoljon, míg a zárt kérdések esetében válaszát „X”-el, vagy aláhúzással jelölje az instrukciókat követve (egy kérdésre, egy választ adjon)! Amennyiben kérdése lenne a kérdőív bármely részével kapcsolatban, azt jelezze nekünk!

1. Szervezett-e esetkonferenciát a 2009-es évben?(Amennyiben a nem választ jelöli, a kérdőív további kérdéseit nem kell kitölteni!)

igen
nem

2. Kérjük írja ide számmal, hány alkalommal szervezett- esetkonferenciát egy esetben- a 2009-es évben!

3. Jelölje aláhúzással mi volt az esetkonferencia összehívásának oka!

- alapellátásban felmerülő súlyosabb problémák felmerülése
- védelembe vétel előtt
- védelembe vétel felülvizsgálatánál
- kiemelés előtt
- szakemberek között felmerülő kommunikációs zavar miatt
- szakemberek és a szülők közötti elégtelen kommunikáció
- családgyógyászó tanácsalansága miatt
- egyéb (kérjük írja ide): _____

4. Írja le, az Ön által szervezett esetkonferencia előkészítő munkája miből állt?

Részletezze miként szólította meg az esetkonferencia résztvevőit?

5. Kiket hívott meg, mint családgondozó? Sorolja fel!

6. Sorolja fel, kik jelentek meg az esetkonferencián!

7. Kérjük írja le röviden az esetkonferencia menetét!

8. A konferencia közben merültek-e fel problémák?

- igen
nem

9. Ha az előző kérdésre igennel válaszolt, kérjük részletezze a felmerülő problémá(ka)t!

10. Született-e megállapodás a konferencia végén?

- igen
nem

11. Készült-e feljegyzés az esetkonferenciáról?

- igen
nem

12. Milyen formában készült a feljegyzés? Kérjük azt is írja ide, - ha írott formában készült -, ki írta?

13. Használható volt-e a feljegyzés utólag?

- igen
nem

14. Az esetkonferencia megállapodását illetően történt-e után követés?

- igen
nem

15. Ha igen, milyen formában?

- esetmegbeszélés formájában
- újabb esetkonferenciával
- családgondozás folyamán
- egyéb

16. Értékelje az esetkonferenciát eredményesség szerint! Kérjük aláhúzással jelölje!

- pozitív eredmény
- változatlan eredmény
- negatív eredmény

Köszönjük válaszait!

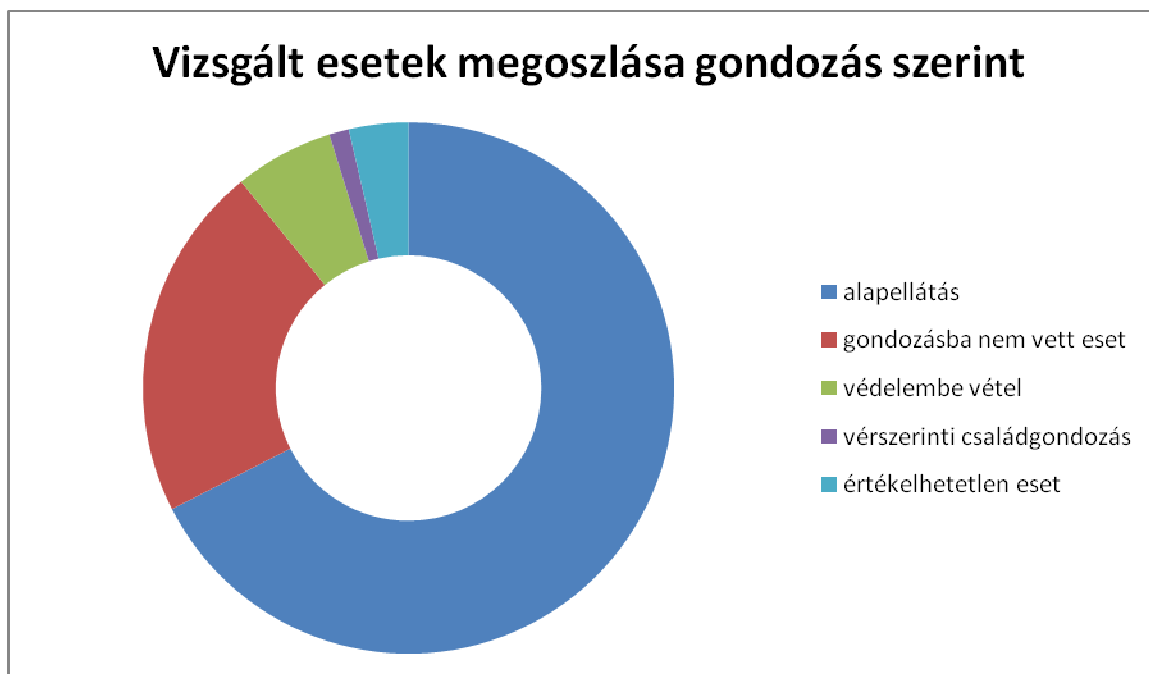
Tisztelettel!

Balogh Adrien

Kertész Sándor

Szabó Aliz

3. számú melléklet

4. számú melléklet

Vizsgálatok

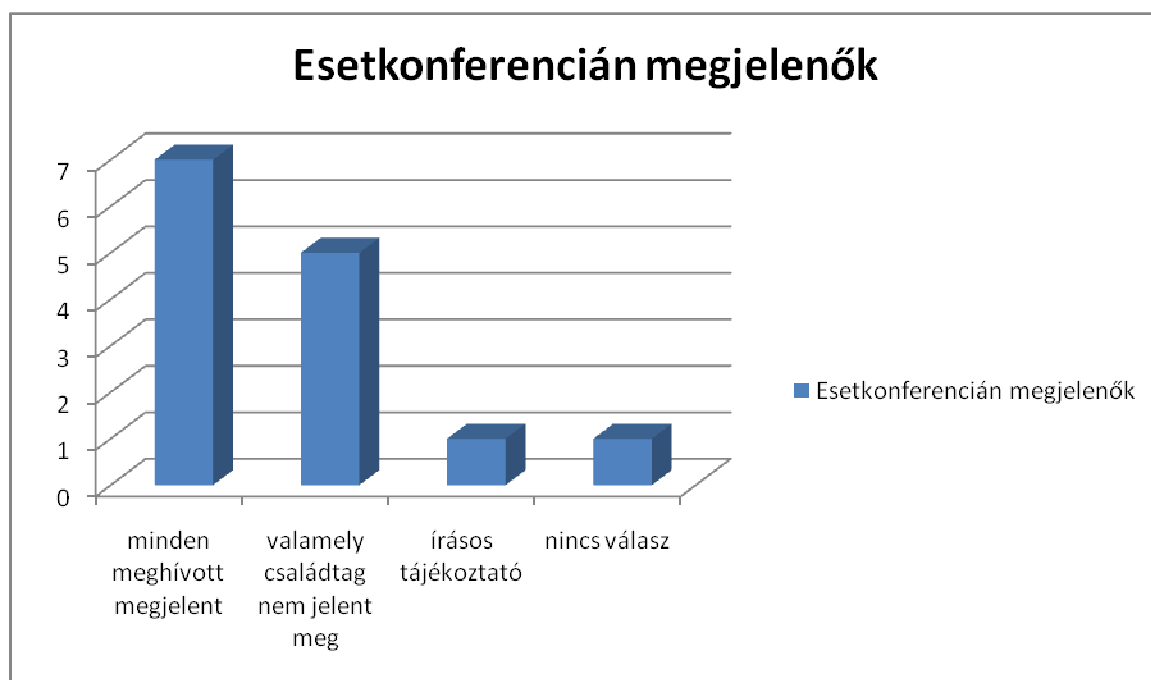
14 kitöltött kérdőív érkezett vissza hozzánk. A kitöltött kérdőívek egyike esetkonferencia vizsgálatának szempontjából teljesen értékelhetetlen, mert a családgondozó nem szervezett esetkonferenciát.

A kérdőívek válaszából a következő eredményeket kaptuk az összesítés során:

a. Az első kérdésben az összehívásnak az okaira kérdeztünk rá, s a következő válaszokat kaptuk:

- tankötelezettség megsértése 6 esetben
- életviteli problémák 3 esetben
- gyámság megszüntetése 1 esetben
- átmeneti nevelésbe vétel 2 esetben
- szülők közötti konfliktus 1 esetben

b. A családgondozók a konferenciára minden esetben az ügyben érintett összes szakembert, szülőt és 5 esetben pedig a gyermeket is meghívták. Az esetkonferenciára azonban nem minden esetben érkezett meg a meghívott, ezt mutatja az alábbi táblázat. A táblázatból látható az is, hogy a szakemberektől érkezett írásos tájékoztató az ügygel kapcsolatosan, mely megkönnyítette a konferencia levezetését, mert jelenlétének hiányát pótolta az írásos tájékoztatóval.

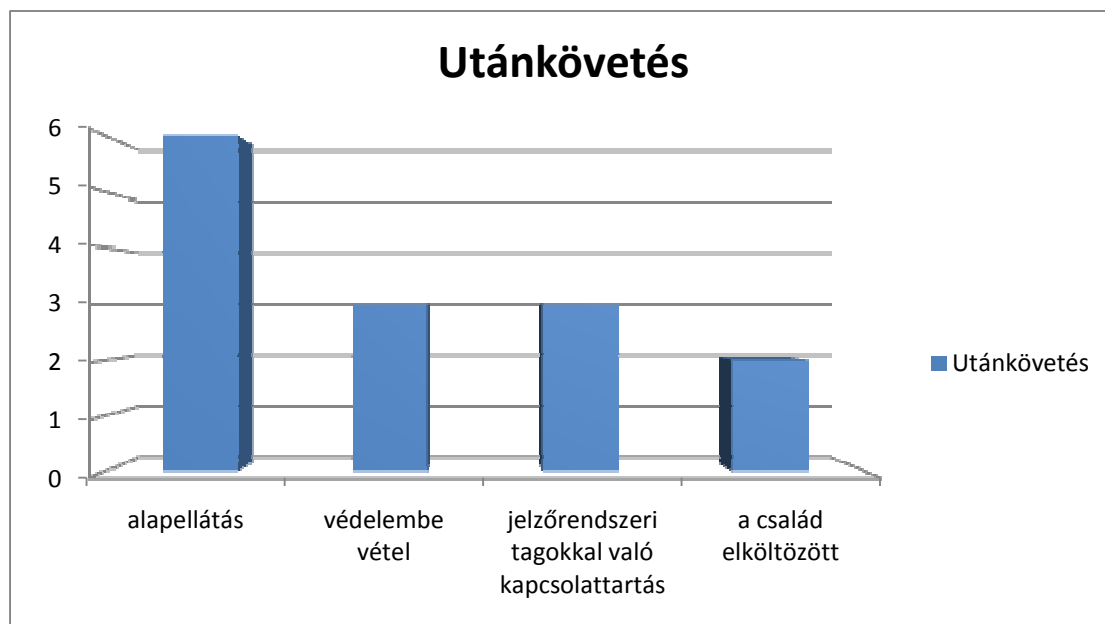

c. A feldolgozott kérdőívekből kiderül, hogy az esetek többségében nem merült fel a konferencia közben probléma, azonban néhány esetben szülők elhagyták az esetkonferenciát.

d. Megállapodást tekintve: egy kivétellel minden esetben született megállapodás az esetkonferencia végén, mely megállapodás meghatározta az esetvezetés további teendőit.

e. A családgondozók a feljegyzést minden esetben-számítógépen rögzítették, s elmondható, hogy utólag használhatóak voltak – azaz jól olvasható, értékelhető volt mindegyik feljegyzés.

f. A 15. 16. kérdés az után követésre kérdezett. A kérdésekre adott válaszokból kiderült, hogy elsősorban gondozási folyamatban történik az után követés, de 3 családgondozó a jelzőrendszeri tagokkal való kapcsolattartásban jelölte meg az után követést. Ezt mutatja az alábbi táblázat

6. számú melléklet

Esetkonferencia moderátori tájékoztató

_____ gyermek(ek) ügyében

Esetfelelős neve:	
Gondozásba vétel ideje:	
Esetkonferencia időpontja:	
Édes/nevelő anyja:	
Állandó lakcím:	
Tartózkodási hely:	
Elérhetőség:	
Munkahely:	
Egyéb:	
Édes/nevelő apa:	
Állandó lakcím:	
Tartózkodási hely:	
Elérhetőség:	
Munkahely:	
Egyéb:	

Gyermek(ek) neve:	Születési hely, idő:	Gyermekintézmény neve:

A probléma jellege:

7. számú melléklet

Esetkonferencia meghívó

**Szekszárd Megyei Jogú Város Humánszolgáltató
Központ Gyermekjóléti Központja**
7100 Szekszárd, Vörösmarty Mihály u. 5.
Telefon: (+36) 74/511-481
Fax: (+36) 74/511-474
email: szdgyjk@gmail.com

Szekszárd, 2010.
Iktatószám: /2010.
Ügyintéző:

Szekszárd

7100

Tárgy: Esetkonferencia meghívó

Tisztelt Cím!

Tájékoztatom Tisztelt Címet, hogy **kk.** _____ (szül.: ; an.:), **kk.**
_____ (szül.: ; an.:) ügyében felmerülő problémák rendezése
érdekében a 15/1998. NM rendelet (személyes gondoskodást nyújtó és gyermekjóléti,
gyermekvédelmi intézmények, valamint személyek szakmai feladatairól, működési feltételeiről)
15§-a alapján a Gyermekjóléti Központ munkatársa, esetkonferenciát hív össze.

Esetkonferencia ideje:

Esetkonferencia helye:

Amennyiben az esetkonferencián nem tud megjelenni, kérem az ügyel kapcsolatos tapasztalatait a
fent jelzett időpont előtt megküldeni szíveskedjék, valamint távolmaradását jelezze telefonon illetve
személyesen.

Tisztelettel:

Gyermekjóléti Központ munkatársa

8. számú melléklet

Esetkonferencia jelenléti ív

_____gyerek(ek)

Dátum: _____

	Név	Intézmény	Cím	Gyermekkel való kapcsolat meghatározása	Aláírás
1.					
2.					
3.					
4.					
5.					
6.					
7.					
8.					
9.					
10.					
11.					
12.					

IV. Ajánlott irodalmak

- Pataky Zsuzsa: A jelzőrendszer működtetése. CSGYI 2000/4. 4.p.-11.p.
- Szöllősi Gábor: Szakmai modellek a gyermekjóléti szolgálatnál végzett segítő munkában. CSGYI 2001/1. 16.p.-20.p.
- Mohácsi A.- Lakatos Fné: Az esetkonferencia, mint az IP együttműködés jelenlévő formája a hazai gyakorlatban. In: Amivel még nem számolunk... Interprofesszionális együttműködés és szociális munka. SZIF-Kávé Kiadó, Bp.-Győr, 2001. 140.p.-164.p.
- Lovas Zsuzsa: A mediáció. CSGYI 1999/1. 13.p.-17.p.
- Dr. Herczog Mária: Gyermekvédelmi kézikönyv. KJK Kerszöv Kiadó Kft., Budapest, 2001.
- Dr. Herczog Mária: A gyermekvédelem dilemmái. Gyermekvédelmi kiskönyvtár. PONT Kiadó, 1997.
- A gyermekvédelem nemzetközi gyakorlata. Gyermekvédelmi kiskönyvtár. PONT Kiadó, 1994.
- Kézikönyv a gyermekvédelmi törvény és a hozzá kapcsolódó rendeletek használatához. (Bp. 1999, MAN Kontakt Bt.)
- Asbóth Katalin: Az ombudsmani jelentések gyermekjóléti szolgáltatásokat érintő legfontosabb megállapításai és tanulságai. CSGYI 2000/4 14-16.
- Ehrat-Mattmüller-Frick: A nehezen kezelhető gyermek. Gondolat, 1993.
- Dr. Ross Cambell: Dühöngő ifjak. Harmat, 1997.
- Fióka Gyermek és Ifjúságjóléti Szolgálat és Módszertani Központ és társai: A gyermekjóléti szolgálat tevékenysége a törvény és a gyakorlat tükrében. Család, gyermek, ifjúság 2003/1.

Felhasznált irodalmak:

- Bukodi Erzsébet: Ki, mikor, kivel (nem) házasodik? Párválasztás Magyarországon Andorka Rudolf Társadalomtudományi Társaság – Századvégi Kiadó Budapest, 2004
- Kapitány Ágens – Kapitány Gábor: Látható és láthatatlan világok az ezredfordulón Új Mandátum Könyvkiadó Budapest, 2000
- Peter Rowlands: Vasárnapi szülők Gondolat Kiadó Budapest, 1986
- Dr Susan Forward: Mérgező szülők Háttér Kiadó Budapest, 2000
- Verena Kast: Apák – lányok, anyák – fiúk Park Kiadó 1994
- Dr Ranschburg Jenő: Az érzelem és a jellem lélektanáról Okker Kiadó Budapest, 1998
- Dr Ranschburg Jenő és Popper Péter: Személyiségeink titkai Hogy nálam különb legyen... RTV Minerva Budapest, 1978
- Keményné Dr Pálffy Katalin: Bevezetés a pszichológiába Nemzeti Tankönyv Kiadó Budapest, 1998
- Schadt Mária: Családszociológia Szöveggyűjtemény Comenius Kiadó, Pécs 2000
- Neményi Mária: A család Gondolat Kiadó Budapest, 1988
- A családi élet mai problémái, ahogyan hazai szakértőink látják Tankönyvkiadó Budapest, 1980
- Dr Bagdy Emőke: Családi szocializáció és személyiségzavarok Nemzeti Tankönyvkiadó Budapest, 1995
- Francis Fukuyama: A nagy szétbomlás Az emberi természet és a társadalmi rend újjászervezése Európa Könyvkiadó Budapest, 2000
- Pataki Ferenc: Identitás, személyiség, társadalom az identitás elmélet vitatott kérdései Akadémiai Kiadó Budapest, 1986
- Tomka Béla: Családfejlődés a 20. századi Magyarországon és Nyugat- Európában Osiris Zsebkönyvtár Budapest, 2000
- Jung, Karl Gustav: Gondolatok az apáról, az anyáról és a gyermekről Kossuth Kiadó Budapest, 1995
- Dr. Ranschburg Jenő: A nő és a férfi Nemzeti Tankönyvkiadó Budapest, 1996

- Törvényi hivatkozás: 1997. évi XXXI. törvény a gyermekek védelméről és a gyámügyi igazgatásról
- Törvényi hivatkozás: 15/1998. (IV. 30.) NM rendelet a személyes gondoskodást nyújtó gyermekjóléti, gyermekvédelmi intézmények, valamint személyek szakmai feladatairól és működésük feltételeiről
- Módszertani Gyermekjóléti Szolgálatok Országos Egyesülete ajánlása